

ת"פ 65779/05/21 - מדינת ישראל - רשות הגנים הלאומיים ושמורות הטבע נגד ארי אנושי

בית משפט השלום בטבריה

ת"פ 65779-05-21 מדינת ישראל ואח' נ' אנושי
תיק חיצוני:

בפני כב' סגן נשיא, השופט ניר מישורי לב טוב
מאשימה מדינת ישראל - רשות הגנים הלאומיים ושמורות הטבע
נגד ארי אנושי

החלטה

לפניי טענת הנאשם כי " אין להשיב לאשמה".

1. כנגד הנאשם, הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של אי ציות להוראות הרשות - עבירה לפי תקנה 15 לתקנות שמורות הטבע (סדרים והתנהגות), תשל"ט - 1979 (להלן: "התקנות ") ולפי סעיף 57 (ב) לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח - 1998 (להלן: " חוק שמורות הטבע").

2. מכתב האישום עולה כי ביום 19.07.2020, בשעה 10:00 ובסמוך לה, עסק הנאשם בהדרכת קבוצת גולשים בגלישת מצוקים במקום המכונה " הנקיק השחור", שבשמורת הטבע יהודיה (להלן: "הנקיק השחור" או " השמורה"). הנאשם הינו בהכשרתו מדריך גלישת מצוקים מוסמך. חובת עטית קסדה לראש, בעת שהייה וגלישה בנקיק השחור, חלה על כל הגולשים במקום, והוראה זו מוזכרת בדף תדריך שנמסר לכל מדריך גלישת מצוקים עם כניסתו לשמורה, וכן בהוראות שנמסרות למי שתיאם גלישת מצוקים בנקיק השחור, עבור קבוצת הגולשים שתחת הדרכתו, ולרבות הנאשם (להלן: "ההוראות"). הנאשם קיבל לידי את ההוראות, אישר כי קרא אותן והן מוכרות לו היטב, מתוקף תפקידו כמדריך גלישה מוסמך. במועד הנ"ל הנאשם לא עטה קסדה על ראשו לפרק זמן ממושך (של כשעה) בעת שהותו בנקיק השחור, למרות שהיה מחויב בכך לפי ההוראות. במעשיו אלו הנאשם לא ציית להוראות.

3. בדיון ההקראה טען ב"כ הנאשם כי " אין להשיב לאשמה", וטען כי החובה לחבוש קסדה הינה על המדריכים והגולשים בעת פעולת הגלישה בלבד, ואין כל אזכור בתקנות על חובת חבישת קסדה למטיילים בשמורה.

4. המאשימה במעמד הדיון טענה כי לתקנות יש תכלית ואין מצופה שיפורטו בתקנות כל האלמנטים להם טוען ב"כ הנאשם. נושא הגלישה מוזכר באופן מפורש בתקנה 10 א (א) לתקנות, וזאת במסגרת ההיתר המיוחד שהונפק לנאשם בדבר חובת חבישת הקסדה בכל זמן שהותו בנתיק השחור וכשעוסקים בגלישה (1/ת - מייל אשר נשלח לנאשם מיום 19.07.20). ב"כ המאשימה הוסיף כי הנאשם ביצע המעשה כשהוא בנתיק השחור כשלשאלת בית המשפט השיב שהכוונה שהנאשם ביצע המעשה בעודו עוסק בפעולה ממושכת של הכנה לגלישה (כשעה), ואין הכוונה להליכת הנאשם בנתיק השחור.

5. ביום 26.10.2021 המאשימה השלימה טיעוניה לטענת הנאשם "אין להשיב לאשמה".

ביום 31.10.2021 נתקבלה תגובת הנאשם להשלמת הטיעון מטעם המאשימה.

6. ב"כ המאשימה טען כדלקמן:

א. תפקידי הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים מוגדרים בין היתר בסעיף 6 לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח - 1998 (להלן: "חוק גנים לאומיים"): "לפקח על שמורות טבע וגנים לאומיים ועל ערכי טבע ומורשת, לרבות פיקוח לעניין עבירות על החוקים המנויים בתוספת". סעיף 7 לחוק גנים לאומיים מסמיך את המאשימה לעשות בשטחים שבאחריותה "כל פעולה הדרושה למילוי תפקידיה ואשר יש בה כדי לקדם מטרות חוק זה" ובין היתר "קיום והפעלת פיקוח, לרבות לגבי ביצוע ומניעת עבירות לפי חוק זה".

תקנה 15 בגינה הואשם הנאשם עוסקת בחובה לציית להוראות הפקח, כאשר תקנה 16 לתקנות קובעת כי "פקח מוסמך לבצע הוראות תקנות אלה ולהשתמש במידה סבירה בכוח הדרוש כדי להבטיח קיומן".

עוד הפנה ב"כ המאשימה לתקנה 10 א (א) לתקנות העוסקות בהיתר גלישה הניתן לגולש בהיתר מיוחד מאת הרשות, ותקנה 18 לתקנות קובעת כי הרשות רשאית להיתר מיוחד ביצוע פעולה גם לצורך אחר כפי שייקבע על ידי הרשות.

ב. לנאשם ניתן היתר מיוחד מטעם מנהל השמורה להדרכת קבוצות גולשים בגלישת מצוקים במקום המכונה "הנתיק השחור", כמי שהינו בהכשרתו מדריך גלישת מצוקים מוסמך. ההיתר המיוחד לטענת המאשימה מעניק לגולש אפשרות להלך בשמורה בדרכים או בשבילים שאינם מסומנים ולגלוש ב"נתיק השחור", והכל בהתאם לתנאים הקבועים בהיתר המיוחד. לטענת המאשימה בין יתר התנאים בהיתר המיוחד צוין במפורש כי חלה חובה על הגולשים במקום לעטות קסדה לראשם, בעת שהייתם וגלישתם בנתיק השחור. תניה זו מוזכרת בדף התדריך שנמסר לכל מדריך גלישת מצוקים שנכנס לשמורה ובכלל זה לנאשם, וכן בהוראות שנמסרו לנאשם על ידי פקח הרשות, כמי שתיאם את גלישת המצוקים בנתיק השחור

עבור קבוצת הגולשים שתחת הדרכתו באותו המועד. הנאשם קיבל לידיו היתר מיוחד זה, קרא ואישר (ת/1).

ג. הצורך בשמירה על ביטחון המבקרים בשמורה ושמירה על שלמות גופם לטענת המאשימה הינו צורך ראוי לתכלית ראויה העולה בקנה אחד עם תפקידיה של הרשות בניהול שטחי השמורה שתחת אחריותה (סעיף 6 (3) לחוק גנים לאומיים), ועם אחריותה כמנהלת השמורה, על פי הסמכויות שהוקנו לה בחוק גנים לאומיים ובתקנות (הפנה לתקנה 18 לתקנות).

ד. עוד טענה המאשימה כי התנאי בדבר החובה לעטות קסדה, הן בשעת הצעידה והן בשעת הגלישה, בנסיגה השחור, הינו תנאי שהתווסף לתנאי ההיתר המיוחד ושתכליתו היה ראויה, הוסף באישור מנהל המחוז ועל סמך חוות דעת מקצועית של מומחה בר סמכא, ועניינו של תנאי זה להבטיח, כי ההליכה בשבילים שאינם מסומנים עד לגלישה בפועל, כפי שהשביל בנסיגה השחור, תעשה כאמור בבטחה ותוך שמירת שלמות שלום המטיילים והגולשים במקום, שכן רבו המקרים בהם היו אירועים טראגיים ופגיעות בגוף ב"נסיגה השחור", לרבות כתוצאה מדרדרת אבנים במקום. לעניין סמכותם של אנשי הרשות להתקין תקנות במסדירות דרכי התנהגות הפנה ב"כ המאשימה לת"פ 14742-02-16 (שלום אשקלון) **מדינת ישראל נ' אפרים בן יוסף חג'ג' ולת"פ 707-07 (שלום ק"ג) מדינת ישראל נ' סלבה אורחוב**.

ה. בעניינו טען ב"כ המאשימה כי לרשות הסמכות במסגרת התקנות ליתן היתר המתנה את אופן ביצוע הפעולה האסורה ככלל (סעיף 17 לחוק הפרשנות, התשמ"א - 1981). הפרת תנאים אלו בהיתר הינה הפרת נורמה פלילית מחייבת סנקציה בצידה (סעיף 57 (ב) לחוק גנים לאומיים). משכך, טען ב"כ המאשימה כי הוראות הפקח הבאות להבטיח ביצוען של תקנות אלו, ובכלל זה תנאי ההיתר שניתן מכוח אותן התקנות, מקימות חובת ציות בהתאם לסעיף 15 לתקנות.

ו. לאור כל האמור סבור ב"כ המאשימה כי הנאשם לא ציית לתנאי ההיתר המיוחד והפר את חובת הציות בהתאם לתקנה 15 לתקנות.

7. ב"כ הנאשם טען לשתי טענות מרכזיות אותן אפרוס בקצרה:

א. למאשימה אין את הסמכות להורות על עטית קסדה - לא בזמן גלישה וגם לא בזמן שהייה בשמורה.

לגישתו, המאשימה אינה יכולה לחוקק חוקים באמצעות הוראות פקח, אלא בהתאם להוראה חוקית ו/או משפטית מפורשת, ומשאין הוראה שכזו, דינה של טענת המאשימה כי לכאורה הנאשם לא ציית להוראות הרשות דינה להידחות.

בהתייחס לטענת המאשימה כי הוראות הפקח בדבר החובה על עטית קסדה בזמן שהיית הנאשם בנתיב השחור הועברה לנאשם באמצעות המייל, השיב ב"כ הנאשם כי במייל ישנם עשרה סעיפים מודפסים כששניים נכתבו בכתב יד ואחד מהם עוסק בחובת עטית קסדה על הראש בזמן שהייה בנתיב השחור. לטענת ב"כ הנאשם מדובר בחוסר סמכות של הפקח. ככל שהיתה הוראה שכזו, הרי שהיתה מעוגנת בחקיקה.

ב. **במועד ביצוע העבירה הנוטענת, הנאשם לא נדרש לעטות קסדה על ראשו מאחר והוא הלך במסלול הליכה ככל מטייל אחר, פעולה בגינה אין חובת עטית קסדה.** מסעיף 5 לכתב האישום עולה כי העובדות המהוות את ביצוע העבירה לכאורה הינן כי הנאשם לא עטה קסדה על ראשו לפרק זמן ממושך בעת שהותו בנתיב השחור, וזאת ללא כל קשר לביצוע גלישת צוקים .

על תשובת המאשימה לשאלת בית המשפט בהתייחס לסעיף 5 בכתב האישום העוסק " בזמן שהותו" שהכוונה הינה בזמן ההכנות לגלישה, השיב ב"כ הנאשם כי עובדות אלה אינן נזכרות בכתב האישום ולכן דינן להידחות. בהקשר זה הפנה לסעיף 34 לחוק העונשין התשל"ז - 1977 ולעפ"א 124/09 צ'רני נ' מדינת ישראל , סעיף (34)

ב"כ הנאשם הפנה להיתר הכללי לגלישה וטיפול בשמורת הטבע (ת/4) וטען כי כל ההנחיות עוסקות על חובת עטית קסדה בעת גלישה , ואין ציון על חובה שכזו בעת הליכה ו/או שהייה בשמורה. (מנגד הדגיש ב"כ הנאשם שבמערת קשת נרשם במפורש כי " חלה חובת חבישת קסדה בהליכה מסיום הגלישה ועד לחניה", הנחיה אשר לא נרשמה במפורש בנתיב השחור).

בהתייחס לתגובתה של המאשימה הוסיף וטען ב"כ הנאשם כי המאשימה הסתמכה על הוראות חוק אשר אינן מוזכרות בכתב האישום, וממילא אין בהוראות חוק אלה כמו גם בטענות המאשימה , סמכות לפקח להורות על חבישת קסדה בזמן שהייה בנתיב השחור , כמפורט להלן:

- סעיפים 6 (5) ו-7 (4) לחוק שמורות הטבע עוסקים בפיקוח על עבירות לפי החוקים המנויים בתוספת לחוק אלא שבתוספת לחוק אין חוק העוסק בחבישת קסדה ו/או בבטיחות.
- סעיף 33 לחוק שמורות הטבע עוסק בהכרזה על ערכי הטבע ללא קשר לגלישה ו/או ובטיחות.
- סעיף 6 (3) לחוק שמורות הטבע אינו עוסק בחובת עטית קסדה בעת שהות בשמורה.
- תקנה 18 לתקנות עוסקות בהתרת ביצוען של פעולות אסורות, ואין בכך כל רלוונטיות לעבירה מושא כתב האישום .
- תקנה 10 א (א) לתקנות עליה נסמכת המאשימה אינה נזכרת בכתב האישום , ולכן אין המאשימה יכולה לטעון כי לכאורה הנאשם הפר אותה.

דין והכרעה

8. לאחר שעיינתי בבקשה ובתשובה הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

9. החיקוקים נשוא כתב האישום

אעמוד תחילה על לשון סעיפי החוק הרלוונטיים לענייננו - חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח - 1998 (**להלן: "החוק"**) והתקנות שמורות הטבע (סדרים והתנהגות), תשל"ט - 1979 (**להלן: "התקנות"**) בהם עוסק כתב האישום:

תקנה 15 לתקנות קובעת:

"אדם הנמצא בתחום השמורה יציית להוראות פקח ולכל ההוראות הכלולות בהודעות הרשות הבאות להבטיח ביצוע תקנות אלה".

סעיף 57 (ב) לחוק קובע:

"העובר על הוראות סעיף 30 (ד), או על תקנות או כללים שנקבעו לפי סעיפים 18, 33 (ב) 49(ד) ו-66 או על תנאי מתנאי רישיון או היתר שניתנו על פיהם, דינו - מאסר שישה חודשים".

10. מן הבחינה העובדתית אין מחלוקת בין הצדדים כי הנאשם קיבל מייל מהמאשימה (**ת/1**) טרם כניסתו לשמורת יהודיה/הנזיק השחור. כעולה מהמייל, קיימים עשרה סעיפים כששניים מהם (סעיפים 9 ו-10) נכתבו בכתב יד. הנאשם אינו חולק כי קיבל המייל, קרא אותו ואישר את תוכנו טרם כניסתו ל"נזיק השחור" וזאת כחלק בלתי נפרד מההוראות שניתנו לו מתוקף תפקידו כמדריך גלישה מוסמך (סעיף 19 לתגובת הנאשם להשלמת הטיעון של המאשימה וסעיף 12 להשלמת תגובת המאשימה), אך לטענת הנאשם, הרשות פעלה תוך חריגה מסמכותה החוקית.

11. תחילה אדון בשאלה האם הרשות פעלה מתוקף סמכותה החוקית, וככל שאגיע למסקנה כי התשובה הינה חיובית, אדון בטענת הנאשם כי "אין להשיב לאשמה".

12. האם הרשות פעלה מתוקף סמכותה החוקית?

על מנת להשיב לשאלה זו, אפנה לסעיפים הרלוונטים בחוק ובתקנות.

סעיף 6 לחוק העוסק בתפקידי הרשות קובע כי :

" 6 . תפקידיה של הרשות הם לטפל בכל עניני שמורות הטבע והגנים הלאומיים ולקדם את עניניהם, וכן להגן על ערכי הטבע והמורשת, לפקח על שמירתם ולטפח אותם, ובכלל זה:

...

(5) לפקח על שמורות טבע וגנים לאומיים ועל ערכי טבע ומורשת, לרבות פיקוח לענין עבירות על החוקים המנויים בתוספת;"

(ההדגשות אינן במקור נ.מ.ל)

סעיף 7 לחוק עוסק בסמכויות הרשות על מנת ליישם את תפקידה:

" 7. (א) הרשות רשאית לעשות, בהתאם לכל דין, בשטחים שבאחריותה לפי חוק זה, וכן לגבי ערכי הטבע, כל פעולה הדרושה למילוי תפקידיה ואשר יש בה כדי לקדם מטרות חוק זה, ובכלל זה:

...

(4) קיום והפעלת פיקוח, לרבות לגבי ביצוע ומניעת עבירות לפי חוק זה; "

(ההדגשות אינן במקור נ.מ.ל)

תקנה 10 (א) לתקנות קובעת איסור גלישה אלא בהיתר מיוחד :

" 10א. (א) לא יגלוש אדם מצוק בתחום שמורה אלא בהיתר מיוחד בכתב מאת הרשות.

(ב) בתקנה זו, "גלישה" - טיפוס בצוקים וקירות תלולים וגלישה מהם בעזרת חבלים ."

(ההדגשות אינן במקור נ.מ.ל)

תקנה 16 עוסקת בסמכויות הפקח על מנת לבצע תכלית תקנות אלה וקובעת כי :

" פקח מוסמך לבצע הוראות תקנות אלה ולהשתמש במידה סבירה בכוח הדרוש כדי להבטיח קיומן" .

ותקנה 18 לתקנות עוסקת בהיתר מיוחד הקיים לרשות על מנת לבצע פעולות מיוחדות :

" הרשות רשאית להתיר בהיתר מיוחד בכתב ביצוע כל פעולה האסורה על פי תקנות אלה, אם הדבר דרוש לקיומם והתפתחותם התקינים של החי או הצומח, לשמירה על מצב הקרקע בשמורה, או למילוי תפקידיה על פי סעיף 33 לחוק, או לצורך אחר כפי שייקבע על ידי הרשות "

(ההדגשות אינן במקור נ.מ.ל)

מלשון הסעיפים עולה כי מן הצורך והכרח שהרשות תסגל לעצמה תווי התנהלות והסדרים וככל שרואה לנכון באמצעות טפסים, תיאומים, היתרים וכדומה, כצורך הכרחי לאכוף את מטרת החוק והתקנות ולהבטיח שמירה על השטחים שבתחומה, שמירה על שלום גופם של ציבור המטיילים ובכלל זה ציבור הגולשים.

התקנות ברורות ובהירות, לרשות קיימת הסמכות לאסור על אדם לשהות ולגלוש מצוק בתחום שמורה אלא רק לאחר קבלת היתר מיוחד בכתב מאת הרשות, ועל אדם הנמצא בתחום השמורה לציית להוראות פקח הרשות ולכל ההוראות הכלולות בהודעות הרשות.

במקרה שבפנינו הרשות קבעה הן בהיתר כללי והן בהיתר מיוחד תנאים להתנהלות בשמורות טבע וגנים לאומיים. **ת/4 - " היתר כללי לגלישה וטיפוס בשמורות טבע וגנים לאומיים "** דן בהיתר כללי שניתן לגולשים ולמטפסים במצוקים ובין יתר התנאים חובת חבישת קסדה בגלישה מצוק . **ת/1 - דן בהיתר מיוחד שניתן למטיילים ולגולשים, במסגרתו מפורטים עשרה תנאים אשר הועברו באמצעות המייל לנאשם טרם כניסתו לנזיק השחור, שם הובהר כי השהות בשמורה מרגע הכניסה לנזיק במפל זויתן ועד ליציאה לסימון שבילים לרבות בגלישה מצוק מחייבת חובת עטית קסדה על הראש.**

אימוץ פרשנות ההגנה כי על כל הוראה של הרשות להיות מעוגנת בחקיקה ראשית הינה מרחיקת לכת ואף לא מעשית שעה שתכלית התקנות הינו לצקת תוכן קונקרטי , כפי שנעשה במקרה בפני, בהוראת החוק אשר במקרה זה באה להבטיח יכולתה של הרשות לנהל שמורות הטבע באופן בטוח לא רק לעולם החי בשמורות אלא גם למטיילים

בהן.

לאור האמור, קובע אני כי הרשות פעלה מתוקף סמכותה החוקית.

13. זאת ועוד, על מנת לבדוק האם פעלה הרשות מתוך סמכות חוקית, על בית המשפט לבדוק האם היתה רשאית הרשות להסתמך על התקנות, כפי שיוסבר, ולקבוע איסורים וכללי התנהגות לציבור המטיילים והגולשים בשמורת טבע יהודיה/בנקיק השחור ובין היתר לקבוע החובה במתן היתרים כלליים ומיוחדים לציבור המטיילים והגולשים?

14. על מנת לבדוק הסמכות החוקית, על בית המשפט לבדוק באם הותקנו התקנות באופן חוקי והאם יש להן תוקף משפטי בעקבות ביטול החוק משנת תשכ"ג - 1963 מכוחו תוקנו והחלפתו בחוק משנת תשנ"ח - 1998. משאקבע כי התקנות הותקנו באופן חוקי ויש להן תוקף משפטי שריר וקיים, אזי הרשות פעלה מתוקף סמכותה החוקית, הן ביחס למתן היתר כללי והן ביחס למתן היתר מיוחד.

15. המסגרת הנורמטיבית הרלוונטית - השתלשלות היסטורית

בשנת 1963 אושר בכנסת חוק גנים לאומיים ושמורות טבע, תשכ"ג - 1963 (להלן: "החוק טרם תיקונו"). במסגרת החוק הוקמו שתי רשויות: רשות הגנים הלאומיים, ורשות שמורות הטבע.

רשות הטבע והגנים היא הרשות הממשלתית האמונה מטעם החוק על שמירת ערכי הטבע והמורשת במדינה. הרשות אחראית על ניהול שמורות הטבע והגנים הלאומיים וכן על אכיפת חוקי שמירת הטבע.

החוק מתשכ"ג - 1963 טרם תיקונו קבע בין היתר בסעיפים 37 ו- 50 כי שר החקלאות בהתייעצות עם שר הפנים וראש הממשלה, כל אחד בסמכותו, רשאים להתקין תקנות לביצוע חוק זה, ובכל עניין הנוגע לשמורות טבע, לרבות הטלת איסור כל פעולה בשטח ואיסור או הגבלה על כניסת בני אדם לשטח:

" 37. שר החקלאות, בהתייעצות עם שר הפנים, רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לשמורות טבע, לרבות הטלת איסור כל פעולה בשטח, מעליו ומתחתיו, ואיסור או הגבלה על כניסת בני אדם לשטח, ובהסכמת שר התחבורה - בדבר איסור או הגבלה על הבאת כלי רכב, כלי שיט וכלי טיס לשטח"

" 50. ראש הממשלה, שר הפנים ושר החקלאות, כל אחד בתחום סמכותו, רשאי להתקין תקנות לביצוע חוק זה".

מכוח חוק זה, בשנת 1979 הותקנו תקנות שמורות הטבע (סדרים והתנהגות), תשל"ט - 1979 (להלן: "התקנות") אשר פורסמו בק"ת תשל"ט מס' 3987 מיום 03.06.1979 עמ' 1309.

מן המפורסמות שחקיקת משנה הינה חקיקה שנעשתה על ידי מי שהוסמך לכך על ידי המחוקק, על פי הסמכה בחוק המתאים ועינינו הרואות כי התקנות הותקנו מתוקף סמכותו של שר החקלאות, בהתאם לסעיפים 37 ו- 50 לחוק מתשכ"ג - 1963 טרם תיקונו.

בשנת 1992 נעשה תיקון לחוק מתשכ"ג - 1963 ושמו שונה לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב - 1992 (להלן: "החוק מתשנ"ב - 1992"), חוק זה מבטל את חוק הגנים מ- 1963 (סעיף 72), אך קובע הוראות נוספות. סעיף 71 של החוק קובע כי "השר לאיכות הסביבה, שר הפנים, שר החקלאות ושר הבטחון, כל אחד בתחום סמכותו, רשאים להתקין תקנות לביצוע חוק זה".

בינתיים בוטל גם החוק מתשנ"ב - 1992 ובמקומו בא חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח - 1998 (להלן: "חוק תשנ"ח - 1998") חוק זה מבטל את חוק הגנים מתשנ"ב - 1992 (סעיף 67), וסעיף 66 של החוק קובע כי: "השר, שר הפנים ושר הבטחון, כל אחד בתחום סמכותו, רשאים להתקין תקנות לביצוע חוק זה".

בעקבות תיקוני החקיקה עולה השאלה אם התקנות שנחקקו מכח הוראות סעיפים 37 ו- 50 לחוק גנים לאומיים ושמורות טבע, תשכ"ג - 1963, ולאור העובדה שחוק זה בוטל מכח הוראת סעיף 72 לחוק גנים לאומיים שמורות טבע ואתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ב - 1992 ומאוחר יותר מכוח הוראת סעיף 67 לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח - 1998, ולכאורה עם ביטול החוק בטלות גם התקנות, שאז גם כתב האישום אינו מגלה עבירה. (ראה סעיף 149(4) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982).

עמדתי היא כי בחוק המבטל נקבעו "הוראות במקום המבוטלות", הוראות היוצרות המשכיות המחייבת את קיומן של התקנות, גם לאחר ביטול החוק משנת תשכ"ג - 1963, ולפיכך כל עוד לא הוחלפו התקנות, עומדות התקנות הקודמות על כנן. ועל כך ארחיב.

הדין יוכרע במקרה דנן על פי פרשנותו ויישומו של סעיף 23 לחוק הפרשנות התשמ"א - 1981 (להלן: "חוק הפרשנות") הקובע כי:

"מבטל חיקוק, בטלים עמו התקנות והמינויים שנעשו מכוחו; אולם מקום שהחיקוק המבטל קובע הוראות במקום המבוטלות - התקנות והמינויים שנעשו מכוח ההוראות המבוטלות יעמדו בתקפם עד שיבוטלו בתקנות ובמינויים מכוח החיקוק המבטל"

הסעיף האמור בא במקום סעיף 15 של פקודת הפרשנות, שזו לשונו:

"מיום תחילת תוקפה של פקודה זו ואילך יהא נקוב כלל זה:ב מקום שחוק מבטל חוק וקובע תחתיו הוראות אחרות, כל תקנות שניתנו ומינויים שנעשו בכוחו של החוק המבוטל, והיה להם תוקף בשעת הביטול, יעמדו בתקפם, במידה שאינם סותרים את הוראות החוק המבוטל, עד שיבוטלו או עד שיוחלפו בתקנות שניתנו ובמינויים שנעשו לפי החוק המבוטל; והוא כשאין כוונה אחרת משתמעת".

לעניין זה אפנה לפסק דין של כבוד השופט ש. ברלינר בפרשת עדי שליט ע"פ (חיפה) 505/99 שליט נ' מדינת ישראל המשרד לאיכות הסביבה :

" אין קיום לתקנות אלא מכוחו של חוק מסמך. אם בטל החוק המסמך, בטלות התקנות. לפיכך קובעת הרישא של סעיף 23 הנ"ל: "משובטל חיקוק, בטלים עימו התקנות והמינויים שנעשו מכוחו". אין כל בעיה גם כאשר החוק המבוטל קובע הוראה מפורשת האומרת כי התקנות שלפי החוק המבוטל, יעמדו בעין על אף ביטול החוק המסמך. למקרה כזה, אין אנו זקוקים להוראת סעיף 23.

הסיפא לסעיף 23 דנה במקרה שבו לא נקבעו דברים מפורשים בחוק המבוטל, אולם החוק המבוטל מוסיף הוראות משלו לגבי הנושא שבו מדובר, ובלשון סעיף 23 הוא "קובע הוראות במקום המבוטלות". אם הוא קובע הוראות כאלה, התקנות נשארות בנות תוקף. אם אין הוא קובע הוראות כאלה, התקנות בטלות.

השאלה היא, מהן אותן הוראות שמן ההכרח לכלול אותן בחוק המבוטל, על מנת שיהא קיום לתקנות שנתקנו מכוח החוק המבוטל. מדובר, כך אני סבור, בהוראות המלמדות על כוונת המחוקק להשאיר את התקנות בתוקף, ועל כך ניתן ללמוד ממכלול הוראותיו וממטרתו של החוק המבוטל. אני סבור כי דרוש שיתמלאו בנדון זה, שלושה תנאים הכרחיים ומצטברים:נ האחד, כי המוסד המשפטי שנתכונן על פי החוק המבוטל, או מוסד חליף לו המשרת את אותה המטרה, ימשיכו להתקיים.

השני, כי גם על פי החוק המבוטל תוקנה למחוקק המשנה סמכות להתקין תקנות או לקבוע כללית והשלישי, כי הפרת אותם תקנות או כללים, תהווה עבירה.

אם החיקוק החדש מאפשר ומסדיר את אלה, ניתן ללמוד ממנו, במקרה המתאים, (ובתנאי שהתקנות הקודמות אינן סותרות את רוחו של החוק החדש או את ההסדרים שהוא קובע), כי התקנות "הישנות", שרירות וקיימות, כל עוד לא נתקנו חדשות תחתן. מסקנה זו מתחייבת מכוונת המחוקק, מפרשנות תכליתית של החוק, ומן הצורך שלא ליצור "ואקום" משפטי לגבי התחום המשפטי שבו מדובר.

שימוש בחזקה הפרשנית של סעיף 23 לחוק הפרשנות נעשה בערכאות הדיוניות גם במישור הפלילי (ראה ת"פ (רמלה) 6247/07 לשכת תביעות תעבורה שפלה נ' רפאלי וגם ע"פ (תל אביב) 72294/04 גליקלד נ' קובזון).

רואים אנו איפוא כי הן החוק מתשנ"ב והן החוק מתשנ"ח "קובע הוראות במקום המבוטלות", שבחוק הגנים אף מעל ומעבר לנדרש לפי האמור בסעיף 23 לפקודת הפרשנות, על מנת שנכיר בתוקפן של התקנות והמינויים שנעשו מכוחו של חוק הגנים שבוטל.

מכל אלה אנו למדים כי התיקונים לא באו לגרוע מסמכויות הרשות אלא באו להוסיף לסמכויות הרשות בניהולה גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרי לאום ואתרי הנצחה למען הרתעת עבריינים פוטנציאליים, ועל מנת לאפשר ביצוע החוק נותרו התקנות בעינין שהרי החוק שבא במקום החוק מתשכ"ג - 1963 קובע הוראות המשך לביצוע התקנות.

לאחר ששקלתי בדבר, במיוחד לאור הוראת סעיף 23 לחוק הפרשנות, והוראות החוק המאוחר, דהיינו חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח - 1998 אשר ביטל את הוראות החוק משנת 1992 שביטל את הוראות החוק משנת 1963, כחוק הבא להחליף את הוראות החוק משנת 1963 והתקנות, אזי הצווים והמנויים שנעשו מכח הוראות החוק משנת 1963 יישארו בתוקפם כל עוד לא בוטלו על ידי השר הממונה.

מבדיקתי זו עלה בידי לגלות כי המחוקק בחן ובדק התקנות מחדש בשנים 1985 ו- 1988 (טרם התיקונים לחוק 1992 ו- 1998), ומאוחר יותר בשנים תשנ"ח - 1998 (ק"ת תשנ"ח מס' 5915 מיום 03.08.1998 עמ' 1085) ובשנת תש"ס - 2000 (ק"ת תש"ס מס' 6040 מיום 13.06.2000 עמ' 655) וזאת לאחר התיקונים המקיפים בשנים 1992 ו- 1998 אשר הביאו לביטול החוק מ- 1963, וראוי לציין שבכל אחד מהתיקונים שנעשו בתקנות, לא ראה המחוקק לנכון לבטל ו/או לשנות את סעיפי התקנות בהם מואשם הנאשם. מכאן כי לא רק שהתקנות אינן בטלות והן שרירות וקיימות, אלא שקיימות הוראות המלמדות על כוונת המחוקק להשאיר את התקנות בתוקף, ועל כך ניתן ללמוד ממכלול הוראותיו וממטרתו של החוק המבטל כאשר במתכוון השאיר התקנות בעינין, בחן אותן ומה שסבר שראוי לתיקון, תוקן.

16. משקבעתי כי הרשות פעלה מכוח סמכותה החוקית, אין בידי לקבל את טענת הנאשם לחוסר סמכות הרשות ביחס להיתר המיוחד שהרי על מנת שהרשות תוכל לאכוף את הוראות החוק ולהטיל איסור על פעולה אסור או המסכנת ציבור המטיילים בשטחה, ואיסור או הגבלה על כניסת בני אדם לשטח שבתחומה, היא חייבת לסגל לעצמה תווי התנהלות והסדרים וכפי שפורט לעיל, בין היתר באמצעות טפסים, תיאומים, היתרים וכדומה, וזאת כצורך הכרחי לאכוף את מטרת החוק ולהבטיח שמירה על השטחים שבתחומה ועל שלומם המטיילים בתחומה.

17. טענת " אין להשיב לאשמה".

סעיף 158 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח חדש), התשמ"ב-1982 (להלן - "החסד"פ") קובע כי:

"נסתיימה פרשת התביעה ולא הוכחה האשמה אף לכאורה, יזכה בית המשפט את הנאשם - בין על פי טענת הנאשם ובין מיוזמתו - לאחר שנתן לתובע להשמיע את דברו בענין; הוראות סעיף 182 ו- 183 יחולו גם על זיכוי לפי סעיף זה".

המשמעות היא כי ככל שהמאשימה, לא הרימה את הנטל המוטל עליה, בסיום פרשת התביעה, קרי לא הביאה ראיות שיש בהן משום ראיות לכאורה להוכחת אשמת הנאשם, על בית המשפט להורות על זיכוי של הנאשם

ולא לחייבו להשיב לאשמה במסגרת פרשת ההגנה (ראה בעניין זה גבריאלי הלוי, תורת הדין הפלילי, כרך ב', הוצאת הקריה האקדמית אונו, 797).

בית המשפט העליון קבע בהלכת כחלון (ע"פ 732/76 מדינת ישראל נ' כחלון, פ"ד לב(1) 170), כי בשלב זה של ההליכים די למאשימה בהצגת ראיות בסיסיות, ראשוניות שיהיה בהן כדי להעביר את נטל הבאת הראיות לכתפי הנאשם.

אף אם המאשימה לא עמדה בנטל הוכחת קיומן של ראיות לכאורה להוכחת העבירות אותן ייחסה לנאשם במסגרת כתב האישום, רשאי בית המשפט לקבוע כי יש בראיות שהובאו בפניו, ראיות לכאורה להוכחת עבירה אחרת שעובדותיה לא נטענו בכתב האישום. אפשרות אחרת העומדת בפני המאשימה היא לעתור לתיקון כתב האישום, וזאת על מנת למנוע קבלת טענה של "אין להשיב לאשמה". מובהר בעניין זה, כי בין אם בית המשפט מצא ראיות לכאורה לקיומה של עבירה אחרת ובין אם המאשימה עותרת לתיקון כתב האישום, אפשרויות אלה צריכות לעמוד במגבלות אותן הציב הדין, ביחס לכל אחת מהן (ראה בעניין זה הלוי לעיל, עמ' 800).

מן הכלל אל הפרט

ב"כ הנאשם העלה טענת "אין להשיב לאשמה" כטענה מקדמית, בשלב דיון ההקראה .

לטעמי, גם אם אקבל את טענת ב"כ הנאשם כי לכאורה לא הוכח שהמעשים שיוחסו לנאשם בוצעו בתוך שמורת הטבע היהודיה/הנזק השחור , אף לא ברמה הלכאורית הנדרשת לשלב זה של ההליכים, אין בכך כדי לקבל את טענתו כי אינו צריך להשיב לאשמה, וזאת מבלי לקבוע מסמרות בעניין. כאמור לעיל, אם בפני בית המשפט הובאו ראיות לכאורה שיש בהם כדי לבסס את העברת נטל הבאת הראיות גם ביחס לעבירה אחרת, לכתפי הנאשם, תידחה הטענה כי אין להשיב לאשמה. אין בשלב מקדמי זה כדי לאפשר לנאשם להעלות טענתו זו, משלא התאפשר למאשימה להציג את ראיותיה ולעמוד בנטל ההוכחה.

18. לאור זאת, אני מחליט לדחות את הטענה המקדמית. יחד עם זאת אני מתיר למאשימה להגיש כתב אישום מתוקן אשר יציין העובדות המיוחסות לנאשם כפי שהועלו בתגובתה של המאשימה לטענה המקדמית. המאשימה תעשה כן עד יום 12.4.22 עם העתק לב"כ הנאשם.

19. נדחה להקראה נוספת ליום 26.4.22 שעה 11:00.

20. המזכירות תעביר ההחלטה לעיון הצדדים בדחיפות.

ניתנה היום, ח' אדר א' תשפ"ב, 09 פברואר 2022, בהעדר הצדדים.